Papur 5

Gorwel
cefnogaeth a mwy • support and more

Hen Argraffdy
Ffordd yr Efail
Llangefni
Ynys Môn
LL77 7ER
0300 111 2121

49 Stryd Fawr
Blaenau Ffestiniog
Gwynedd
LL41 3AN
0300 111 2121

Derwydd
Heol y Dwr
Dolgellau
Gwynedd
LL40 1DD
0300 111 2121

Tŷ Silyn
Penygroes
Caernarfon
Gwynedd
LL54 6LY
0300 111 2122

Mr John Griffiths AS
Cadeirydd Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai
Senedd Cymru

29 Tachwedd 2023

Annwyl Mr Griffiths,

<u>Parthed: Cyflwyno Tystiolaeth Pryderon Grant Cymorth Tai 2024/25</u>

Rwy'n ysgrifennu atoch chi fel Prif Swyddog Gorwel, yr uned fusnes yng nghymdeithas dai Grŵp Cynefin sy'n darparu gwasanaethau cymorth i bobl sy'n ddigartref neu mewn perygl o golli eu cartref a phobl sy'n profi camdriniaeth ddomestig. Rydym ni'n gweithio ar draws Ynys Môn, Gwynedd a Sir Ddinbych.

Yn amlwg mae'r ddau ohonom ni'n deall yr heriau sy'n wynebu Llywodraeth Cymru wrth wneud penderfyniadau cyllido, ond yr hyn yr hoffwn dynnu sylw ato yw'r hyn sy'n digwydd ar lawr gwlad ar hyn o bryd gan ei fod yn wahanol iawn i'r hyn sydd wedi gweld o'r blaen.

Fel y gwyddoch, rwy'n siŵr, mae'r argyfwng costau byw cyfredol yn cael effaith ddistrywiol ar lawer o bobl yn ein cymunedau. Rydym ni'n gweld mwy a mwy o bobl na fu arnynt angen cefnogaeth gan sefydliad fel un ni o'r blaen, ac sy'n wynebu dyfodol na wnaethant ei ddychmygu a dim syniad sut i wynebu'r hyn sydd o'u blaenau. Rydym ni'n angerddol o blaid y cymunedau rydym ni'n gweithio ynddyn nhw ac rydym ni'n ymfalchïo mewn darparu gwasanaeth cwbl ddwyieithog a chynhwysol sy'n gwneud beth bynnag y bo modd i helpu'r unigolyn neu'r teuluoedd ddod trwy'r sefyllfa maen nhw'n ei wynebu.

Os bydd Llywodraeth Cymru yn penderfynu parhau i ddyrannu'r un lefel o gyllideb neu yn gwneud toriadau yng Ngrant Cymorth Tai yn 2024/25 yna bydd oblygiadau sylweddol i gyllideb a gwasanaethau Gorwel. Heb gynnydd sylweddol yng Ngrant Cymorth Tai bydd rhaid cysidro ail fodelu cynlluniau, atal cynnydd chwyddiant yng nghyflogau cydweithwyr yn 2024/25, gwaredu swyddfeydd a gofod diogel ar gyfer goroeswyr, diswyddo cydweithwyr a rhoi rhai cytundebau presennol yn ôl i gomisiynwyr. Ynghyd â'r camau uchod mae hefyd angen amlygu'r pryderon isod sydd yn effeithio ar Gorwel.

- Allan o 13 o gytundebau presennol Gorwel dim ond 6 sydd yn ariannol hyfyw yn 2024/25.
- Costau cynnal cytundebau gwasanaethau wedi cynyddu 11% i gymharu â 2022/23.

Grŵp Cynefin

Mae Grŵp Cynefin yn gymdeithas dai elusennol a gofrestrwyd o dan y Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Cymunedol 2014 (rhif 21194R) a wedi cofrestru gyda Llywodraeth Cymru (rhif LO29)
Grŵp Cynefin is a charitable housing association incorporated under the Co-operative and Community Benefit Societies Act 2014 (no. 21194R) and registered with the Welsh Assembly Government (no. LO29)

- Ar gyfer cyllideb 2023/24 mae Gorwel wedi buddsoddi £189,315 o arian wrthgefn er mewn cynnal cytundebau, gan sicrhau bod cydweithwyr Gorwel yn derbyn chwyddiant yn dilyn argyfwng costau byw. Nid yw hyn yn opsiwn nac yn gynaliadwy ar gyfer 2024/25.
- Cynnydd sylweddol o **77%, (sef 293** o bobl) wedi derbyn cefnogaeth cam-drin ddomestig Gorwel, Grant Cymorth Tai hyd at ddiwedd chwarter 2, 2023/24 i gymharu â'r flwyddyn flaenorol.
- Cynnydd o **8%,** (**sef 276** o bobl) wedi derbyn cefnogaeth atal ddigartrefedd Gorwel, Grant Cymorth Tai hyd at ddiwedd chwarter 2, 2023/24 i gymharu â'r flwyddyn flaenorol.
- Cynnydd mewn cymhlethdod mewn anghenion cefnogi, gyda llai o fewnbwn gwasanaethau statudol mae staff rheng flaen yn treulio mwy o amser yn ymateb i achosion.
- Os bydd rhaid ail fodelu a thorri gwasanaethau bydd hyn yn cynyddu pwysau ar wasanaethau statudol.
- Byddai toriadau yng ngwasanaethau rheng flaen camdriniaeth ddomestig yn cynyddu risg o ddynladdiad domestig mewn cymunedau.
- Ansefydlogrwydd cyllid a diffyg chwyddiant cyflogau yn golygu bod recriwtio a chadw staff profiadol gydag arbenigedd yn y maes yn eithriadol o anodd.
- Mae staff mewn gwasanaethau arbenigol Grant Cymorth Tai yn cael llai o gyflog am yr un gwaith â staff yn y sector statudol.
- Trosiant staff yn uchel, o ganlyniad mae angen adnoddau ychwanegol i hyfforddi staff newydd. 18 staff rheng flaen wedi terfynu cyflogaeth yng Ngorwel yn 2022/23. 10 o staff rheng flaen Gorwel wedi terfynu cyflogaeth hyd at chwarter 2, 2023/24 - wedi derbyn swyddi yn y maes statudol sy'n cynnig cyflogau ac amodau cyflogaeth fwy ffafriol.

Y rhwystredigaeth yw ein bod yn gwybod o astudiaethau a gomisiynwyd bod y gwasanaethau a ddarperir gennym ni yn arbed arian yn y pen draw. Am bob £1.00 a fuddsoddir yng ngwasanaeth cam-drin domestig Gorwel, er enghraifft, cynhyrchir £3.56 o werth cymdeithasol i'r unigolyn a'r gymuned. Yn yr un modd, am bob £1.00 a fuddsoddir yn y gwasanaeth Atal Digartrefedd, mae'r gwerth cymdeithasol a gynhyrchir yn £9.00.

Hyderaf y byddwch fel Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai yn rhoi sylw manwl i'r pryderon uchod gan annog Llywodraeth Cymru i gynyddu Grant Cymorth Tai.

Yn gywir,

Osian Gwyn Elis
Prif Swyddog Gorwel
C.C. Mr Peredur Owen Griffiths AS, Cadeirydd Y Pwyllgor Cyllid, Senedd Cymru